

Teach Yourself Samskrit

**संस्कृतस्वाध्यायः
प्रथमा दीक्षा**

वाक्यव्यवहारः

75
आज़ादी का
अमृत महोत्सव

सम्पादकः
वेम्पटि कुटुम्बशास्त्री



केन्द्रीय-संस्कृत-विश्वविद्यालयः
नवदेहली

विषयानुक्रमणी

स्तबकः	पाठः	पाठ्यबिन्दुः	पृष्ठसंख्या
1. प्रथमः स्तबकः		-----	1
1.1. प्रथमः पाठः		एषः/सः, एषा/सा, एतत्/तत् -----	1
1.1.1		एषः/सः -----	1-5
1.1.2(क)		एषा/सा -----	6-8
1.1.2(ख)		एषा/सा -----	9-11
1.1.3		एतत्/तत् -----	12-22
1.2. द्वितीयः पाठः		कः/का/किम् -----	23
1.2.1		प्र० एषः / सः कः ?----- उ० एषः / सः ।	23-25
1.2.2		प्र० एषा / सा का ?----- उ० एषा / सा ।	26-28
1.2.3		प्र० एतत् / तत् किम् ?----- उ० एतत् / तत् ।	29-39
1.3. तृतीयः पाठः		वचनम् -----	40
1.3.1		कः / कौ / के ?----- गजः / गजी / गजाः अः / औ / आः	40-43
1.3.2		एषः कः / एतौ कौ / एते के ?----- एषः / एतौ / एते ।	44-45
1.3.3(क)		का / के / काः ?----- अजा / अजे / अजाः आ / ए / आः	46-47
1.3.3(ख)		का / के / काः ?----- नर्तकी / नर्तक्यौ / नर्तक्यः ई / यौ / यः	48-51
1.3.3 (+)		एषा का / एते के / एताः काः-----	52-56
1.3.4		किम् / के / कानि ?----- विमानम् / विमाने / विमानानि / /	57-60



5. वृद्धः अस्ति ।



वृद्धौ स्तः ।



वृद्धाः सन्ति ।



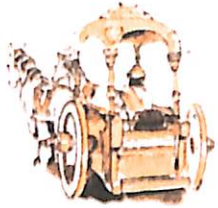
6. शकटः ।



..... ।



..... ।



7. रथः ।



..... ।



..... ।



8. दण्डः ।



..... ।



..... ।



9. दीपः ।



..... ।



..... ।



10. दर्पणः ।



..... ।



..... ।

Teach Yourself Samskrit

संस्कृतस्वाध्यायः

प्रथमा दीक्षा

वाक्यविस्तारः

75
आज़ादी का
अमृत महोत्सव

सम्पादकः
वेम्पटि कुटुम्बशास्त्री



केन्द्रीय-संस्कृत-विश्वविद्यालयः
नवदेहली

विषयानुक्रमणी

पाठः	विषयः	पाठ्य बिन्दुः	पृष्ठसंख्या
प्रथमः पाठः	'मम गृहम्'	एषः / एषा / एतत्	1-3
द्वितीयः पाठः	'उत्तमः छात्रः'	कर्त्तव्यकाले प्रथमपुरुषः- ति / तः / अन्ति	4-6
तृतीयः पाठः	'वयं मिलामः'	अहम् / आवाम् / वयम् त्वम् / युवाम् / वृयम्	7-8
चतुर्थः पाठः	'सज्जनी रामसोमी'	एतौ / तौ	9-10
पञ्चमः पाठः	'वर्षाकालः'	बहुवचनम्	11-12
षष्ठः पाठः	'मथुरायान्त्रा'	भवान् / भवन्तौ / भवन्तः भवती / भवत्यौ / भवत्यः	13-14
सप्तमः पाठः	'प्रश्नोत्तराणि'	प्रश्नवाचकाः	15-17
अष्टमः पाठः	'मम दिनचर्या'	समयः - घटिकायन्त्रेण	18-20
नवमः पाठः	'विवेक्युक्तः मीनः'	अस्-धातुः, वर्तमानकालः	21-22
दशमः पाठः	'वयं भारतीयाः'	अस्-धातुः, वर्तमानकाले त्रिषु पुरुषेषु	23-24
एकादशः पाठः	'विद्यालयः'	द्वितीया	25-30
द्वादशः पाठः	'गीतानि शृणोमि'	शृणोति / ददाति / करोति	31-34
त्रयोदशः पाठः	'वस्त्राणि क्रीणामि'	क्रीणाति / जानाति	35-37
चतुर्दशः पाठः	'उपदेशः'	लोट् - मध्यम-पुरुषे	38-43
पञ्चदशः पाठः	'वीराङ्गना लक्ष्मीबाई'	लङ्-लकारः, भूतकालः	44-47
षोडशः पाठः	'ग्रीष्मावकाशः'	लङ्-लकारः, भूतकालः	48-50
सप्तदशः पाठः	'कोणार्कः'	क्तवतु-प्रत्ययः	51-57
अष्टादशः पाठः	'राणाप्रतापः'	भविष्य-कालः	58-60

Teach Yourself Samskrit

संस्कृतस्वाध्यायः

प्रथमा दीक्षा

सम्भाषणम्

75
आज़ादी का
अमृत महोत्सव

सम्पादकः
वेम्पटि कुटुम्बशास्त्री



केन्द्रीय-संस्कृत-विश्वविद्यालयः
नवदेहली

विषयानुक्रमणी

क्रमांकः	शीर्षकम्	पृष्ठ संख्या
१.	शाकापणः	१
२.	संस्कृतकक्ष्या-I	२-३
३.	गृहिण्योः सम्भाषणम्-I	४
४.	गृहिण्योः सम्भाषणम्-II	५
५.	माता-पुत्रयोः सम्भाषणम्-I	६
६.	मित्राणां गृहागमनम्	७-८
७.	अध्यापकमित्रयोः सम्भाषणम्	९
८.	मित्रयोः सम्भाषणम्	१०
९.	कुटुम्बजनाः	११
१०.	दूरवाण्या मित्रसम्भाषणम्	१२
११.	अधिकारी	१३
१२.	पिता-पुत्रयोः सम्भाषणम्	१४
१३.	कक्ष्यायां छात्राणां सम्भाषणम्	१५
१४.	वार्षिकोत्सवः	१६
१५.	देहलीं गमिष्यामः	१७
१६.	संस्कृतकक्ष्या-II	१८
१७.	अनुमतिः	१९
१८.	सख्याः आगमनम्	२०
१९.	प्रश्नोत्तरम्	२१
२०.	बाल्यकालस्मरणम्	२२
२१.	वार्षिकोत्सवसंरम्भः	२३
२२.	पुत्राभ्यां सह जनन्याः सम्भाषणम्	२४-२५
२३.	मातापुत्रयोः सम्भाषणम्	२६
२४.	शाटिका आवश्यकी	२७

अध्यापकमित्रयोः सम्भाषणम्

एतौ	-	एते
एते	-	एताः
ते	-	ताः
तौ	-	ते

- प्रमोदः - नमस्ते श्रीकान्त ! आगच्छतु उपविशतु।
- श्रीकान्तः - संस्कृतपाठः प्रचलति किम् ? एताः किं कुर्वन्ति ?
- प्रमोदः - एताः चित्रं दृष्ट्वा प्रश्नान् लिखन्ति। ते अर्धकथां पूर्णां कुर्वन्ति।
- श्रीकान्तः - एतौ कौ ?
- प्रमोदः - एतौ मम साहाय्यं कुरुतः। एते बालिके सुन्दरतया लिखतः।
- श्रीकान्तः - भोः बालकाः, सुन्दरं लिखन्तु। त्वरा मास्तु।
- प्रमोदः - ते चित्रं दृष्ट्वा सम्भाषणं लिखतः। तौ एकां कथां लिखतः।
ताः बालिकाः पदबन्धान् रचयन्ति। एते बालकाः प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखन्ति।
- श्रीकान्तः - अन्ते उपविष्टवन्तौ तौ किं कुरुतः ? युवां किं कुरुथः ?
- छात्रौ - आवां चित्रे वर्णं योजयावः।
- प्रमोदः - भोः छात्राः ! यूयं शीघ्रं समापयथा इदानीं क्रीडा अस्ति।
- छात्राः - वयं शीघ्रं-शीघ्रं लिखामः आचार्य !

Teach Yourself Samskrit

संस्कृतस्वाध्यायः

प्रथमा दीक्षा

वर्णमाला

75
आज़ादी का
अमृत महोत्सव

सम्पादकः
वेम्पटि कुटुम्बशास्त्री



केन्द्रीय-संस्कृत-विश्वविद्यालयः
नवदेहली

विषयानुक्रमणी

संस्कृतवर्णाः	1
संस्कृतवर्णानां विभागः	2
वर्णलेखनाभ्यासः	3-5
वर्णानां शब्देषु निदर्शनम् (सचित्रम्)	6-7
स्वरेण सह व्यञ्जनानि	8-9
सस्वरव्यञ्जनलेखनम्	9-10
सदृशवर्णानां लेखनाभ्यासः	11
संयुक्तवर्णाः (क्ष, त्र, ज्ञ)	12
स्वराः मात्राः च	13
मात्राणां लेखनाभ्यासः	14-15
मात्राभ्यासः	16-19
संयुक्तवर्णाः	19-27
अभ्यासः	27
अभ्यासः	28-30
पदसूची	31-32
संख्याभ्यासः	33-34
शब्दलेखनाभ्यासः	35-38
वाक्यलेखनाभ्यासः	39-43

2. - + ख
क + ख = कख -

ख + ख = खख -

ख + ख = खख -

ख + ख = खख -

3. - + ग
ग + ग = गग -

ख + ग = खग -

ख + ग = खग -

ख + ग = खग -

ख + ग = खग -

ख + ग = खग -

ख + ग = खग -

4. - + घ
घ + घ = घघ -

ख + घ = खघ -

ख + घ = खघ -

ख + घ = खघ -

5. - + च
च + च = चच -

ख + च = खच -

ख + च = खच -

ख + च = खच -

ख + च = खच -

6. - + छ
ख + छ = खख -

ख + छ = खख -

ख + छ = खख -

7. - + ज
ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

ख + ज = खज -

Teach Yourself Samskrit

संस्कृतस्वाध्यायः

प्रथमा दीक्षा

परिशिष्टम्

75
आज़ादी का
अमृत महोत्सव

सम्पादकः
वेम्पटि कुटुम्बशास्त्री

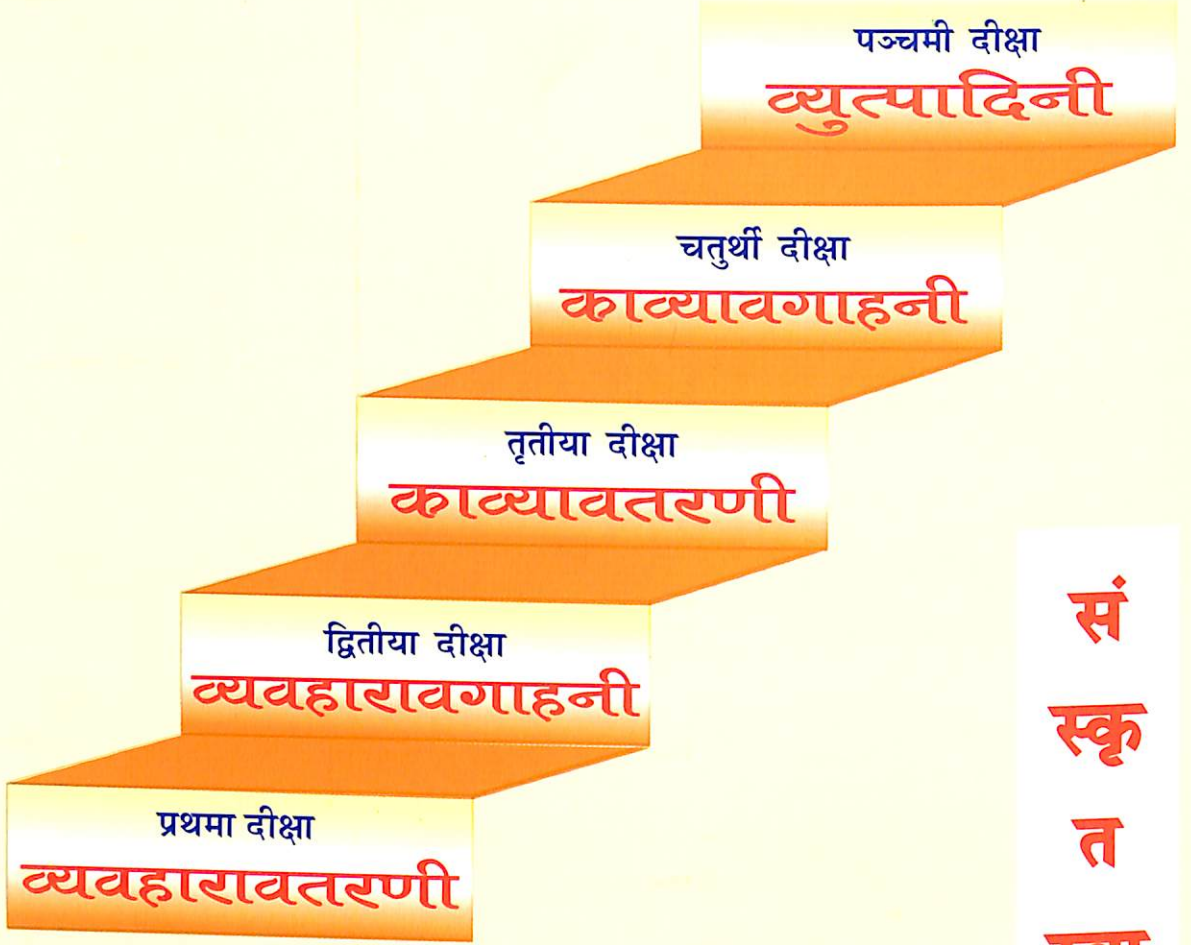


केन्द्रीय-संस्कृत-विश्वविद्यालयः
नवदेहली

विषयानुक्रमणी

परिशिष्टम् - १ : वाक्यव्यवहारस्य उत्तरदीपिका	1-91
परिशिष्टम् - २ : वाक्यविस्तरस्य उत्तरदीपिका	92-131
परिशिष्टम् - ३ : शब्दकोशः	132-187
परिशिष्टम् - ४ : धातुरूपतालिका	188-196
परिशिष्टम् - ५ : शब्दरूपाणि	197-202

Teach Yourself Samskrit



सं
स्कृत
त
स्वा
ध्या
यः



केन्द्रीय-संस्कृत-विश्वविद्यालयः

संसदः अधिनियमेन स्थापितः

(पूर्वतनं राष्ट्रिय-संस्कृत-संस्थानम्)

भारतशासनस्य शिक्षामन्त्रालयाधीनः, नवदेहली